

Trao đổi KHKT - Hoạt động ngành

TÌNH HÌNH DỊCH BỆNH VÀ KẾT QUẢ CÔNG TÁC PHÒNG CHỐNG DỊCH BỆNH NĂM 2020 CỦA CỤC THÚ Y

(Trích báo cáo tổng kết năm 2020 và kế hoạch năm 2021 của Cục Thú y)

I. TÌNH HÌNH DỊCH BỆNH ĐỘNG VẬT TRÊN CẠN

1.1. Dịch tả lợn châu Phi (DTLCP)

a) Tình hình dịch bệnh

Từ đầu năm 2020 đến ngày 17/12/2020, cả nước đã xảy ra 1.596 ổ dịch (bao gồm 607 ổ dịch xảy ra từ cuối năm 2019 và kéo dài sang năm 2020, 27 ổ dịch phát sinh mới và 962 ổ dịch tái phát) tại 320 huyện thuộc 50 tỉnh/thành phố. Tổng số lợn tiêu hủy là 86.462 con, tổng trọng lượng khoảng 4.323 tấn.

Hiện nay, cả nước có 307 ổ dịch tại 307 xã thuộc 108 huyện của 29 tỉnh/thành phố có dịch chưa qua 21 ngày, với số lợn tiêu hủy lũy kế là 31.211 con. Như vậy, bệnh DTLCP cơ bản đã được kiểm soát; thời gian qua dịch bệnh chỉ xảy ra tại các hộ chăn nuôi nhỏ lẻ vì không bảo đảm được điều kiện chăn nuôi an toàn sinh học.

Hiện tại, cả nước có 96% xã không có DTLCP, bảo đảm điều kiện cho việc tổ chức tái đàn, tăng đàn lợn.

b) Nguyên nhân

- Virus có sức đề kháng cao, mầm bệnh đã lưu hành rộng trong quần thể, tồn tại trong môi trường tại các ổ dịch cũ.

- Hiện chưa có vacxin để phòng và thuốc điều trị; đường truyền lây của bệnh phức tạp, khó kiểm soát.

- Thời tiết diễn biến phức tạp, mưa lũ trên diện rộng làm giảm sức đề kháng của vật nuôi,

trong khi bệnh chưa có vacxin phòng bệnh.

- Trình độ dân trí và nhận thức của phần lớn người dân còn hạn chế, do đó khi có lợn ốm chết không báo ngay cho chính quyền địa phương hay cơ quan thú y mà mổ thịt chia nhau ăn; chất thải không được xử lý mà xả trực tiếp ra môi trường, có nơi người dân không chủ động tiêu hủy gia súc mắc bệnh hoặc chôn lợn chết mới cho tiêu hủy... dẫn tới dịch bệnh lây lan nhanh trên diện rộng.

- Do tái phát từ ổ dịch cũ hoặc phát sinh tại các hộ tiếp giáp, gần khu vực chăn nuôi với các hộ đã xảy ra dịch bệnh từ năm 2019. Từ đó, dịch bệnh lây lan sang các bản, xã, phường khác trong khu vực.

- Lợn giống mua về không có nguồn gốc rõ ràng, không có giấy chứng nhận kiểm dịch vận chuyển của cơ quan thú y.

- Hình thức chăn nuôi nhỏ lẻ vẫn chiếm tỷ lệ cao trong khi đó lại chưa đảm bảo an toàn sinh học, các hộ chăn nuôi lợn đan xen trong các khu dân cư, đặc biệt tại một số địa phương phương thức chăn nuôi lợn thả rông của người dân còn phổ biến làm dịch bệnh lây lan nhanh và gây khó khăn trong công tác chống dịch.

- Một số hộ sử dụng trực tiếp thức ăn cho lợn từ nguồn thức ăn thừa thu gom tại các nhà hàng, bếp ăn của khu công nghiệp mà không qua xử lý nhiệt; sử dụng nước ao, hồ, kênh, mương chưa qua xử lý để tắm cho lợn, cho lợn uống.

- Do giá lợn rất cao từ đầu năm đến nay nên

người chăn nuôi tập trung tăng đàn, tái đàn trong điều kiện chăn nuôi có độ an toàn thấp, khó áp dụng các biện pháp phòng dịch bền vững; việc quản lý, đăng ký kê khai tái đàn từ cấp xã thực hiện chưa tốt, một bộ phận người chăn nuôi còn chậm báo cáo dịch (tự chữa trị với hy vọng khắc phục thiệt hại phần nào vì giá lợn rất cao trong khi chưa rõ ràng về mức hỗ trợ tiêu hủy).

- Hệ thống thú y cấp huyện nhiều nơi bị xáo trộn, mạng lưới thú y cơ sở mỏng, yếu nên công tác giám sát, quản lý dịch bệnh thực hiện chưa tốt; chính quyền một số địa phương chưa thực hiện tốt vai trò quản lý nhà nước trong lĩnh vực thú y, chưa xử lý nghiêm những trường hợp vi phạm quy định về phòng, chống dịch.

c) Nhận định tình hình dịch

Nhận định nguy cơ bệnh DTLCP tái phát và lây lan diện rộng trong thời gian tới là rất cao vì: (i) Đặc điểm của virus DTLCP rất nguy hiểm đối với lợn, có khả năng tồn tại lâu ngoài môi trường, đường lây truyền rất phức tạp; (ii) Hiện chưa có thuốc, vacxin phòng bệnh, trong khi tổng đàn lợn có thể tăng cao trong thời gian tới; (iii) Chăn nuôi nông hộ vẫn chiếm tỷ lệ lớn, trong khi đó không đảm bảo các yêu cầu chăn nuôi an toàn sinh học; (iv) Việc buôn bán, vận chuyển lợn, sản phẩm lợn gia tăng phục vụ nhu cầu cuối năm; (v) Thời tiết đang trong giai đoạn giao mùa, diễn biến phức tạp, cực đoan, mưa lớn, thời gian tới rét đậm, rét hại gây bất lợi cho sức khỏe đàn vật nuôi và tạo điều kiện thuận lợi cho các loại mầm bệnh (đang tồn tại trong môi trường và trên một số đàn vật nuôi) có thể gây bùng phát dịch.

d) Công tác phòng, chống dịch bệnh

- Ban chỉ đạo quốc gia phòng, chống bệnh DTLCP (Bộ NN&PTNT) cũng đã ban hành nhiều văn bản chỉ đạo, đôn đốc các địa phương; đồng thời thành lập hơn 60 đoàn công tác do Lãnh đạo bộ, các đơn vị thuộc bộ trực tiếp đến các địa phương có dịch bệnh, có nguy cơ cao để hướng dẫn, đôn đốc triển khai các biện pháp phòng, chống bệnh DTLCP; hỗ trợ trên 255.000 lít hóa chất để các địa phương chống dịch.

- Tập trung chỉ đạo, triển khai quyết liệt, đồng bộ các giải pháp kiểm soát bệnh Dịch tả lợn châu Phi tái phát, lây lan diện rộng theo Công điện khẩn số 01/CĐ-BCDDTLCP ngày 8/10/2020 của Ban chỉ đạo quốc gia phòng, chống dịch bệnh dịch tả lợn châu Phi.

đ) Tình hình hỗ trợ phòng, chống bệnh DTLCP

- Ngân sách trung ương hỗ trợ các địa phương:

Theo công văn số 12460/BTC-NSNN ngày 9/10/2020 của bộ Tài chính, tính đến ngày 6/10/2020, tổng kinh phí trung ương đã hỗ trợ địa phương là 6.631 tỷ đồng, bao gồm 5.201 tỷ đồng hỗ trợ cho 50 tỉnh/thành phố đã hoàn thiện hồ sơ; 1.431 tỷ đồng (tương đương khoảng 70% kinh phí ngân sách trung ương dự kiến hỗ trợ để khôi phục sản xuất) cho 13 tỉnh/thành phố chưa hoàn thiện hồ sơ theo quy định.

- Kết quả hỗ trợ tổ chức, cá nhân phòng, chống bệnh DTLCP:

Qua tổng hợp báo cáo của các địa phương, với nguồn hỗ trợ từ ngân sách trung ương, nguồn lực của địa phương, các tỉnh/thành phố đã khẩn trương thực hiện chi trả hỗ trợ các tổ chức, cá nhân bị ảnh hưởng của bệnh DTLCP. Tổng số kinh phí đã chi từ ngân sách nhà nước để hỗ trợ người dân, doanh nghiệp kinh phí tiêu hủy lợn mắc bệnh, hỗ trợ lực lượng tham gia phòng, chống dịch là trên 12.000 tỷ đồng.

- Hỗ trợ của ngân hàng và các tổ chức tín dụng cho người chăn nuôi:

Các tổ chức tín dụng đã hỗ trợ người chăn nuôi lợn tại 63 tỉnh/thành phố cơ cấu lại thời hạn trả nợ với dư nợ 606 tỷ đồng; miễn, giảm lãi vay 163,61 tỷ đồng dư nợ; cho vay mới phục hồi sản xuất kinh doanh dư nợ 479 tỷ đồng.

Tính đến tháng 10/2020, tổng số kinh phí đã chi từ ngân sách nhà nước để thực hiện chính sách phòng, chống bệnh DTLCP ước tính là trên 13.000 tỷ đồng.